

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА
ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА РАЗВОДНИ
ГАСОВОД РГ 08-20 ЗЛАТИБОР-ПРИЈЕПОЉЕ СА
ОДВОЈЦИМА ЗА ПРИБОЈ РГ 08-21 И НОВУ ВАРОШ РГ 08-22 И
РАЗВОДНИ ГАСОВОД РГ 09-04/3 ГРЧ ГЛОГОВИК-СЈЕНИЦА**

- РАНИ ЈАВНИ УВИД -

Београд, 2022. године

УВОД

Изради Просторног плана подручја посебне намене са елементима детаљне регулације за разводни гасовод РГ 08-20 Златибор–Пријепоље са одвојцима за Прибој РГ 08-21 и Нову Варош РГ 08-22 и разводни гасовод РГ 09-04/3 ГРЧ Глоговик–Сјеница (у даљем тексту: Просторни план), приступа се на основу Одлуке о изради Просторног плана коју је донела Влада Републике Србије („Службени Гласник Републике Србије“, број 84/2022). Саставни део ове одлуке је и Одлука о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене са елементима детаљне регулације за разводни гасовод РГ 08-20 Златибор–Пријепоље са одвојцима за Прибој РГ 08-21 и Нову Варош РГ 08-22 и разводни гасовод РГ 09-04/3 ГРЧ Глоговик–Сјеница на животну средину, која је објављена у „Службеном гласнику РС“, број 68/2022, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. („Сл. гл. РС“, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон, 9/20 и 52/21).

Садржај, начин и поступак израде, као и процедура доношења Просторног плана дефинисане су чланом 22. Закона о планирању и изградњи, као и чланом 12. тачка 6. и члановима 13-18. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19). Приликом израде Просторног плана поштоваће се и одредбе Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14, 95/18-др.закон и 40/21), Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др.закон), Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 бар („Службени гласник РС“, број 37/13 и 87/15), као и свих других важећих прописа, закона и подзаконских аката, донетих одлука и стратегија Владе Републике Србије, који регулишу област из предмета Просторног плана и имају утицај на израду и спровођење Просторног плана (енергетика, водопривреда, пољопривреда, саобраћај, животна средина и др.). Садржај текстуалног дела Просторног плана, као и садржај и број рефералних карата одредиће се у складу са одредбама Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања и биће прилагођени предмету посебне намене Просторног плана.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину биће саставни део овог Просторног плана, у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10).

Овај елаборат представља материјал за рани јавни увид у Просторни план који се припрема у почетној фази израде планског документа. Предмет раног јавног увида јесте концепт техничког решења и приступ просторном уређењу површина у обухвату коридора разводних гасовода, и то: први гасовод од Златибора до Нове Вароши, Прибоја и Пријепоља, и други гасовод од Тутина до Сјенице. Елаборат садржи текстуални део и један графички прилог – „Посебна намена простора“. Након достављања Извештаја о обављеном раном јавном увиду приступиће се изради Нацрта Просторног плана и Извештаја о СПУ.

Одлуком о изради Просторног плана, а на основу члана 46. Закона о планирању и изградњи одређена је прелиминарна граница Просторног плана, на деловима територија следећих јединица локалних самоуправа: општина Чајетина, Нова Варош, Пријепоље, Прибој, Сјеница и Тутин. Нацртом Просторног плана прецизније ће се одредити обухват и границе подручја Просторног плана. Обухват Просторног плана биће утврђен као коридор разводних гасовода са одвојцима, око којих се формирају појасеви заштите дуж линијског дела гасовода, грађевинске парцеле надземних објеката у функцији гасовода, приступни путеви и неопходна инфраструктура за потребе надземних објеката.

Просторни план ће се урадити на начин да омогући директно спровођење, односно да

се на основу њега издају локацијски услови, а по потреби обезбедиће и основ за разраду Просторног плана кроз израду докумената урбанистичког планирања. Просторни план ће представљати плански основ за утврђивање јавног интереса, односно формирање грађевинских парцела јавне намене и парцела за осталу намену и утврђивање права службености, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи. Правила уређења простора и правила изградње система гасовода са елементима детаљне регулације обезбеђују директно спровођење Просторног плана.

Повод за израду и доношење Просторног плана је стварање услова за реализацију националних интереса у области развоја енергетске инфраструктуре на принципима одрживог развоја. Израда Просторног плана сврстана је у приоритетне планске документе за доношење и за циљ има изградњу разводног гасовода, који треба да покрива правац од Златибора (општина Чајетина) ка, Новој Вароши, Прибоју и Пријепољу, и од Глоговика (општина Тутин) ка Сјеници уз активирање и боље позиционирање привредних потенцијала подручја Златиборског и Рашког округа.

За израду Просторног план користиће се пројектно-техничка документација за разводне гасоводе РГ08-20, РГ08-21, РГ08-22, РГ08-23, РГ 09-04/3 и РГ 09-04/4.

Нацрт Просторног плана ће садржати детаљну разраду за линијски део разводног гасовода са пратећим надземним објектима и инфраструктуром за које постоји одговарајућа техничка документација, што ће омогућити његово директно спровођење, у складу са законом. Нацрт Просторног плана ће такође садржати и: рефералне карте (у размери 1:100000) и детаљне рефералне карте (у размери 1:2500/1000) са коридором разводног гасовода, укључујући и заштитне појасе.

У случају да израда Просторног плана подразумева приступ поверљивим информацијама, односно да планска решења садрже податке од интереса за одбрану земље, ти делови Просторног плана обрадиће се у посебном прилогу који неће бити доступан јавности, у складу са Законом о планирању и изградњи.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА

Прелиминарна граница Просторног плана обухвата коридор система разводног гасовода укупне дужине од око 110 km и ширине 600 m, као и надземне објекте који су саставни део гасовода. Подручје Просторног плана се, по потреби може проширити у случају варијантних решења линијског дела система разводног гасовода, припадајућих надземних објеката који су саставни део или у функцији система разводног гасовода.

Коначне границе Просторног плана и граница детаљне регулације биће дате Нацртом Просторног плана.

Граница Просторног плана и граница детаљне регулације биће утврђене графички на рефералним и тематским картама Просторног плана. Прелиминарна граница Просторног плана налази се на деловима општина Чајетина, Нова Варош, Пријепоље, Прибој и Сјеница (Златиборског управног округа), и општине Тутин (Рашког управног округа), и то у следећим катастарским општинама (укупно 30):

- на територији општине Чајетина (укупно 3): Доброселица, Љубиш, Чајетина;
- на територији општине Нова Варош (укупно 7): Бистрица, Драглица, Дражевићи, Радоиња, Рутоши, Сеништа, Тиква;
- на територији општине Прибој (укупно 3): Бања, Кратово и Прибојске Челице;
- на територији општине Пријепоље (укупно 2): Дренова, Расно;
- на територији општине Сјеница (укупно 9): Врсјенице, Драгојловиће, Зајечиће, Кијевци, Крће, Расно, Рашковиће, Сјеница, Цетановиће; и
- на територији општине Тутин (укупно 6): Араповиће, Баћица, Глоговик, Делимеђе, Мелаје, Чаровина.

Табела 1. Прелиминарни обухват подручја Просторног плана

Јединица локалне самоуправе	Површина (km ²)	Површина (%)	Дужина деоница (km)	Дужина деоница %
Општина Чајетина	194,25	27,2	17,56	16,0
Општина Нова Варош	172,47	24,2	36,15	32,9
Општина Прибој	85,91	12,1	14,48	13,2
Општина Пријепоље	33,26	4,6	7,53	6,9
Општина Сјеница	144,91	20,3	20,00	18,2
Општина Тутин	82,98	11,6	14,10	12,8
Укупно	713,78	100,0	109,82	100,0

Обухват детаљне регулације биће одређен, по правилу, линијом која обухвата појас заштите стамбених објеката у укупној ширини од 60-80 m, по 30-40m у односу на осу коридора гасовода, у складу са Правилником о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 бар. У обухвату детаљне регулације биће успостављен и извођачки појас који се у складу са постојећом и планираном ситуацијом на терену утврђује Нацртом Просторног плана.

Граница обухвата детаљне регулације Просторног плана биће дефинисана координатама преломних тачака одређених осовином коридора гасовода, положајем надземних објеката у саставу или у функцији гасовода и пратеће инфраструктуре (електроснабдевање, приступни пут, оптички кабл и др.).

2. КРАЋИ ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ И РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

2.1. Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године „Службени гласник РС”, број 88/10

У делу који се односи на оперативне циљеве енергетске ефикасности наведена је потреба за побољшање енергетске ефикасности и коришћење еколошки прихватљивих ресурса-извора енергије.

Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке - регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Републици Србији.

У стратешке пројекте гасне привреде Републике Србије убрајају се и разводни гасоводи Златиборске и Рашке области.

2.2. Програм имплементације Просторног плана Републике Србије за период од 2016 до 2020 године („Службени гласник РС“, број 104/16)

Као један од стратешких приоритета наводи и разводни гасовод Златибор – Сјеница (са ГМРС Прибој, ГМРС Пријепоље, ГМРС Нова Варош, ГМРС Сјеница) са периодом реализације до 2021. године.

2.3. Стратегија развоја енергетике Републике Србије „Службени гласник РС”, број 101/15

Транспортни систем природног гаса у Републици Србији је линијски систем са само једним улазом у земљу, што је неповољно и са становишта енергетске безбедности и са становишта развоја тржишта. Домаће тржиште природног гаса је по свом обиму мало и оптерећено различитим техничким и финансијским проблемима (непостојање гасоводне мреже у свим деловима земље, изразита сезонска неравномерност потрошње, високи трошкови транзита, економски неповољни услови набавке на европском тржишту, огромни постојећи дугови снабдевачима, велики број релативно малих дистрибутивних система и др).

Приоритет развоја овог сектора је обезбеђење гасоводне инфраструктуре у свим деловима земље и обезбеђење повезивања система са системима суседних држава (Републиком Бугарском, Румунијом, Републиком Хрватском, Републиком Македонијом и др.). На тај начин би се отворила могућност допремања на тржиште природног гаса и из других праваца снабдевања, и у пракси реализовала идеја о тржишту природног гаса из Уговора о оснивању Енергетске заједнице.

Природни гас је енергент са изразитим техничким и еколошким предностима у односу на друга конвенционална горива, што пружа значајан допринос ефикаснијем и еколошки прихватљивијем коришћењу енергије. Међутим, природни гас је доминантно увозни енергент и његова цена је за сада везана за промену цене нафте на светском тржишту. Значајнија експлоатација неконвенционалног гаса у Европи (евентуално и у Републици Србији), допремање значајнијих количина течног природног гаса или отварање нових праваца снабдевања европског тржишта, могли би евентуално да доведу до пада цене природног гаса у будућности.

Производња природног гаса у земљи тренутно задовољава око 20% домаће потрошње са очекиваним трендом опадања, а у билансним резервама је и значајно присуство нискокалоричних гасова (са повећаним садржајем CO₂, азота и сл.), који нису погодни за директно прикључење на гасоводни систем.

За гасни сектор Републике Србије од великог значаја била би и реализација гасовода који би омогућио нови правац снабдевања природним гасом, а који би унапредио сигурност снабдевања природним гасом целокупног региона у будућем периоду. Реализација интерконекција са земљама региона и изградња новог правца снабдевања природним гасом ће омогућити значајније коришћење природног гаса за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, у сектору саобраћаја (компримовани природни гас) и др. Комбиновану производњу топлотне и електричне енергије поред примарне примене у индустрији, би требало размотрити и кроз изградњу гасних електрана са комбинованим циклусом у већим индустријским центрима (Нови Сад, Београд, Ниш, Крагујевац, Панчево, Лозница и др). Ове електране могу имати и важну улогу у балансном механизму при интеграцији обновљивих извора, као и битан регионалан значај након успостављања регионалног тржишта електричне енергије.

Пројекција потрошње природног гаса до 2030. године има дугорочни тренд раста са садашњих око 2,2 на 4 милијарде m³. Ради валоризације расположивих количина потребно је размотрити и могућност евентуалне изградње гасних електрана, чија би производња примарно била намењена извозу.

2.4. Регионални просторни план за подручје Златиборског и Моравичког управног округа („Службени гласник РС“, број 1/2013)

Регионалним просторним планом за подручје Златиборског и Моравичког управног округа један од развојних циљева јесте развој гасоводне мреже и снабдевање природним и течним гасом. Предвиђена је и изградња развојног гасовода од Златибора, поред планине

Торник, за Прибој и Нову Варош и деоница за Пријепоље и Сјеницу и изградња ГМРС „Прибој“, „Нова Варош“, „Пријепоље“ и „Сјеница“. Планирани гасоводи би имали већим делом транзитни карактер највишег ранга у Републици Србији, а на местима ГМРС би се остваривала даља дистрибуција гаса, дистрибутивним и градским гасоводима..

2.5. Регионални просторни план за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа („Службени гласник РС“, број 39/2014)

Регионалним просторним планом за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа планирана је изградња разводних гасовода и ГМРС за Рашки управни округ, деоница Копанника – Рашка - Нови Пазар – Тутин од челичних цеви за радни притисак од 50 бара и ГМРС „Рашка“, „Нови Пазар“ и „Тутин“, што би обезбедило повезивање градова и општинских центара.

2.6. Остали релевантни плански документи подручја посебне намене

Прелиминарна граница Просторног плана се преклапа или тангира и следеће **просторне планове подручја посебне намене**, без значајнијег утицаја на саму посебну намену, и то: Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода интерконекција 2 x 400 kV Република Србија (Бајина Башта) - граница Црне Горе - граница Босне и Херцеговине, „Службени гласник РС“, бр. 104/17), Просторни план подручја посебне намене Парка природе Златибор („Службени гласник РС“, бр. 02/20), Просторни план подручја посебне намене специјалног резервата природе Увац („Службени гласник РС“, број 83/10), и др.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНИХ ОГРАНИЧЕЊА

Подручје просторног плана за први гасовод се пружа од главне мерно регулационе станице ГМРС „Рудине“ (на Златибору, КО Чајетина) ка југу у правцу Рутоша (општина Нова Варош) одакле се рачва ка истоку и Новој Вароши, ка западу и Прибоју и ка југу и Пријепољу. Други гасовод креће од прикључка на главни разводни чвор ГРЧ „Глоговик“ (у општини Тутин) и пружа се у правцу северозапада ка Сјеници (општина Сјеница). Оквирни правци коридора планираних разводних гасовода и одвојака дати су у графичком делу овог материјала.

Коридори разводних гасовода пролазе кроз долињске и благе брдско-планинске облике рељефа. У највећој мери пролазе кроз шумско земљиште, и изражене долине река Црни Рзав, Увац и Доња Бистрица и највећим делом, ван насељених зона.

У намени простора доминирају шуме, шумско земљиште и други вегетацијом обрасли терени са око 36202 ha (50,7%), посебно листопадне шуме, затим пољопривредно земљиште са око 32467 ha (45,5%), док најмању површину заузимају антропогени терени у функцији насеља и инфраструктуре са око 2490 ha (3,5%) и водене површине и влажна станишта са око 219 ha (0,3%).

На подручју Просторног плана значајни водотоци I и II реда су Црни Рзав, Увац, Лим и Бистрица. Коридор се укршта са водоточима I реда, на деоници од Чајетине ка Новој Вароши, на подручју општине Чајетина, код КО Доброселица са Црним Рзавом. Потом се укршта са ток реке Увац, на територији општине Нова Варош, на међи, између КО Сеништа, Рутоша и Радоиње. Са реком Бистрицом која припада категорији водотокова II другог реда, укршта се на подручју КО Бистрица а у непосредној близини ушћа са реком Лим. Од мањих речних токова укршта се са Катушницом, Расничком и Кратовском реком. На деоници од Тутина ка Сјеници нема водотокова I и II реда, али је пресеца више мањих токова као што су,

Точиловска и Воденичка река на територији Тутина, и Читлучка река и Јабланица на територији Сјенице.

Положај коридора планираног разводног гасовода је такав да је избегнут пролазак кроз густо насељена подручја.

Заштићена подручја природе на овом подручју су Парк природе Златибор који захвата општине Чајетину и Нову Варош и Специјални резерват природе Увац на територији општине Нова Варош (КО Радоиња). Сам коридор планираног гасовода, деоница од Чајетине ка Новој Вароши пролази кроз Парк природе Златибор (режим заштите III степена природе), у дужини од око 13 km. На подручју општине Нова Варош, КО Драглица коридор гасовода пролази кроз режим заштите II степена у дужини од око 750 m. Деоница од Нове Вароши ка Пријепољу пролази кроз Еколошки значајно подручје Увца и Милешевке, у дужини од око 12 km, на територији општина Нова Варош и Пријепоље. Деоница планираног гасовода на територији општине Сјеница, у дужини од око 16 km, пролази кроз Еколошки значајно подручје Пештер.

Планско подручје је саобраћајно приступачно, пресецају га државни путеви (ДП) IB реда број 23 и број 29 у делу од Чајетине ка Пријепољу и Сјеници, као и ДП IB реда број 21 од Ивањице ка Сјеници. Од коридора планираних ДП IA реда – аутопутева, деонице Појате – Котроман тангира северну границу Просторног плана (општина Чајетина), а деоница Пожега – Бољаре пролази кроз општину Сјеница (КО Рашковиће и Расно).

Коридор планираног гасовода се на више места укршта са државним путевима (ДП), и то: на територији општине Чајетина са ДП IB реда број 23 на подручју у КО Доброселица; на територији општине Нова Варош у КО Бистрица са ДП IB реда број 23 и у КО Рутоши са ДП ПА реда број 194; на територији општине Прибој у КО Кратово са ДП ПА реда број 194; на територији општине Пријепоље са ДП нема укрштања, али се паралелно пружа са ДП IB реда број 23; на територији општине Сјеница у КО Расно са ДП ПА реда број 197 као и планираним ДП IA реда, деоница Пожега - Бољаре; на територији општине Тутин пружа се паралелно са деоницом ДП ПА реда број 204, од Глоговика ка Расном, и укршта се у КО Араповиће.

Постојећа пруга пролази дуж источне границе Просторног плана, ободом КО Дренова (општина Пријепоље) и КО Прибојске Челице и КО Бања (општина Прибој). Коридор планираног гасовода нема укрштања са постојећим пругама.

Коридор планираног гасовода се укршта са далеководима од којих су најзначајнија укрштања са: планираним ДВ 2x400kV интерконекција број ВВ Р41РРВВА41 на територији општине Прибој; са постојећим ДВ 220kV број 226/1 и VIPO41POZEG41 који пролазе кроз територију општине Чајетина и Нова Варош и планирани ДВ 220kV број 299/1 и 203/3 на територији општине Нови Пазар; са постојећим ДВ 110kV број 134/2, 134/3, 134/5 на територији општине Чајетина, број 189 на територији општине Сјеница и број 1117 на територији општине Прибој, као и планираним ДВ 110kV број 1237 на територији општине Нова Варош.

На неколико места дуж коридора планираног гасовода налазе се експлоатациона поља, и то: у општини Чајетина, лежишта Словићи и Криве стене и Торине (магнезит), у општини Нова Варош, лежишта Дражевица и Горња Бистрица (кречњак) и лежишта Гола Брда и Драглица на Златибору (магнезит).

4. ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Основни циљ израде Просторног плана је изградња разводног гасовода југозападне Србије којим ће се обезбедити гасификација и развој гасоводне инфраструктуре и повезивање градова и општинских центара, посебно дела подручја Златибора, као туристичког центра са општинским центрима у близини, као што су Нова Варош, Прибој, Пријепоље и односно Сјеницом и Тутином, као и обезбеђење повезивања система са Републиком Српском, односно Републиком Црном Гором.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора разводног гасовода засниваће се на следећим принципима:

- *Одрживог просторног развоја енергетске инфраструктуре* - коришћењем еколошки прихватљивих извора енергије, посебно ресурса природног гаса који представља део европске енергетске мреже, уз постизање економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости;
- *Активирање даљег развоја привреде на подручју* Златиборског и Рашког управном округа;
- *Подстицања даљег развоја туризма* у ТЦ „Златибор“ и Прибојској бањи подизањем квалитета инфраструктурне опремљености, комфора гостију и укупне понуде центра;
- *Смањивања штетног утицаја на животну средину* - унапређењем и очувањем квалитета животне средине применом мера заштите и превенцијом од негативних утицаја и ризика за животну средину у зони коридора гасовода.

Изградња разводног гасовода засниваће се на поштовању следећих принципа:

- европских и домаћих стандарда и добре праксе планирања изградње и коришћења гасовода;
- еколошке поузданости, којом се обезбеђује заштита од негативних утицаја на животну средину, природу, природне и културне вредности у коридору гасовода и непосредном окружењу;
- стабилности система, који омогућава дугорочно функционисање и испуњење основних циљева реализације гасовода;
- безбедности, којом се са високим степеном поузданости гарантује сигурност људских живота и материјалних добара од евентуалних хаварија на систему;
- економске исплативости и одрживости, укључујући и позитивне еколошке ефекте због супституције коришћења традиционалних фосилних енергената.

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање разводног гасовода југозападне Србије, са одвојцима ка Новој Вароши, Прибоју, Пријеполу, Сјеници, Тутину и даље ка Новом Пазару, као и за развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору.

Основни циљеви дугорочног развоја, коришћења и уређења подручја Просторног плана су: утврђивање смерница за подршку развоју привреде, становништва, насеља и активности, у погледу снабдевања поузданим енергентом, уз уважавање економских, техничко-технолошких, еколошких, социјалних и просторно-функционалних критеријума реализације система; обезбеђење услова за реализацију, усклађивање и боље функционисање инфраструктурних система у окружењу коридора гасовода, и др.

Посебни циљеви су:

- утврђивање планских решења којима се обезбеђује простор за изградњу коридора разводног гасовода, утврђује посебан режим коришћења и уређења простора у коридору са одвојцима разводног гасовода, обезбеђују се услови за поуздано снабдевање гасом привреде и насеља, и туристичких комплекса у ширем окружењу;
- дефинисање односа са осталим наменама и инфраструктурним системима у ширем заштитном појасу и зони утицаја гасовода, ради боље интеграције и веће улоге на привредни и социјални развој окружења;
- усклађивање положаја разводног гасовода и осталих постојећих и планираних инфраструктурних система у коридору (државног пута, железничке пруге, електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре) и њихових заштитних појасева;
- усаглашавање и решавање потенцијалних конфликта везаних за пролазак коридора разводног гасовода кроз грађевинска подручја насеља, пољопривредно и шумско земљиште.

Основни задатак у изради Просторног плана је детаљна разрада планских решења и утврђивање смерница Просторног плана за директно спровођење, на основу којих се могу издати локацијски услови. Ови елементи за директно спровођење су неопходни за дефинисање просторне, технолошке или функционалне везе коридора разводног гасовода са непосредним окружењем, као и положај и правила уређења, грађења и коришћења надземних објеката и површина у коридору гасовода. Такође, утврдиће се смернице и основе за измену и допуну

важећих и израду нових планских документа, као и даљу разраду на нивоу техничке документације.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА (концепција техничког решења и режими коришћења простора)

Положај коридора разводних гасовода југозападне Србије биће одређен уважавајући принцип максималног могућег просторног усклађивања са постојећим и планираним зонама заштићених природних и културних добара, инфраструктурних система и грађевинским подручјима постојећих насеља.

Гасовод ће се планирати и градити као технички и функционално усаглашен систем објеката и инсталација. Примарне техничке елементе гасовода представљају: објекти који су саставни део подземне инфраструктуре гасовода као и пратеће надземне инфраструктуре.

Линијски део главног правца разводних гасовода југозападне Србије је планиран као једноцевни систем дужине око 110 km, који се у целини поставља подземно. Први гасовод почиње прикључком на ГМРС „Рудине“, на Златибору (КО Чајетина), која је део разводног гасовода РГ 08-19 Севојно – Златибор и обухвата гасоводе РГ 08-20, РГ 08-21, РГ 08-22 и РГ 08-23. Други гасовод почиње прикључком у главном разводном чвору (ГРЧ) „Глоговик“ који је део разводног гасовода РГ 09-04/2 Александровац – Копаоник – Нови Пазар – Тутин и обухвата гасоводе РГ 09-04/3 и РГ 09-04/4.

Гасовод се по правилу поставља подземно, у ров ширине око 0,7 m, тако да у зависности од класе локације гасовода и инжењерских карактеристика терена горња ивица цеви буде на дубини од 0,8 m до 1,1 m од нивелете терена. Веће дубине укопавања цевовода спроводе се код укрштања и приближавања другим инфраструктурним објектима и инсталацијама, као и у склопу обезбеђења мера додатне заштите непосредног окружења.

Саставни део гасовода представљају следећи објекти и инсталације:

- Блок станица (БС) на одговарајућим растојањима и по секцијама гасовода обезбеђује контролисано и аутоматско затварање протока гаса и по потреби пражњење појединих делова/секција цевовода. Предвиђено је једна БС, у КО Доброселица (општина Чајетина).
- Главни разводни чвор (ГРЧ) „Рудине“ представља почетну тачку разводног гасовода за југозападни део Републике Србије. Просторним планом се обезбеђује потребна грађевинска површина и део инсталације на који ће се прикључити разводни гасоводи у планираним ГРЧ „Рутоши“ и „Расно“.
- Пријемно/одпремна чистачка станица (ПОЧС) са опремом за увођење чистача („крацера“) и сакупљање кондензата. Планиране су чистачке станице на почетку и крају гасовода и на свим променама пречника.
- Уређаји система катодне заштите (КЗ) линијског дела гасовода који обезбеђују заштиту од корозије током целог пројектованог периода експлоатације и врше функцију регулисања и контроле параметара катодне заштите.
- Главна мернорегулациона станица (ГМРС), која обезбеђује повезивање планираног гасовода са секундарном гасоводном мрежом, односно безбедну редуцију притиска гаса са 50 bar на 6-16 bar. Планиране су пет ГМРС и то: „Рутош“, „Нова Варош“, „Прибој“, „Пријеполје“, „Сјеница“. Снабдевање ГМРС (појединачне снаге око 16,5kW) електроенергијом са локалне дистрибутивне мреже.
- Уређаји катодне заштите линијског дела гасовода постављају се по правилу уз ГМРС и врше функцију регулисања и контроле параметара катодне заштите и обезбеђења заштите током целог пројектованог периода експлоатације.
- Уређаји и опрема за потребе даљинског надзора и управљања постројењима у функцији гасовода повезани су оптичким каблом за телеметрију и управљање системом одговарајућег капацитета. Оптички кабл поставља се паралелно са гасоводом.

Пратећа инфраструктура гасовода обухвата приступне путеве до објеката који

представљају саставни део гасовода и прикључке на дистрибутивни електроенергетски систем.

Планирану површину јавне намене представљаће грађевинске парцеле за објекте у функцији гасовода, као и површине одређене за изградњу приступних путева. Граница регулације приступних путева и границе планираних грађевинских парцела за објекте у функцији гасовода утврђују се Просторним планом на основу техничко-технолошких захтева и мера безбедности које је потребно успоставити око конкретних постројења и опреме која се уграђује у оквиру објекта гасовода.

Површине под посебним режимом коришћења и уређења, изван планиране пратеће инфраструктуре гасовода, представљају:

- Експлоатациони појас ценовода укупне ширине до око 12 m (по око 6 m са обе стране осе ценовода) и заштитна зона (зона опасности) објекта у функцији гасовода мин. ширине 3 m.
- Заштитни појас стамбених објекта ширине до око 30 m и заштитни појас гасовода ширине од око 200 m са обе стране гасовода рачунајући од осе гасоводне цеви.

На површини у обухвату експлоатационог појаса дуж линијског дела гасовода се обезбеђује трајно право службености пролаза за потребе извођења земљаних радова, постављање основне и пратеће инсталације гасовода, надзор и одржавање.

Осим објекта у функцији гасовода, земљиште у обухвату експлоатационог појаса може се изузетно користити за пољопривредну обраду уз услов да је дубина обраде земљишта до 0,5 m као и садњу вегетације са кореновим системом дубине до 1 m.

У експлоатационом и заштитним појасима се успоставља и трајна обавеза прибављања услова/сагласности од стране предузећа надлежног за газдовање гасоводом код планирања, пројектовања и извођења других грађевинских и земљаних радова или пренамене површина.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Просторним планом обезбеђује се плански основ за изградњу разводног гасовода у циљу гасификације југозападне Србије, са пратећим одвојцима. Просторни план ће се спроводи на следећи начин:

1. **Директно (непосредно), издавањем локацијских услова за објекте и системе посебне намене** у обухвату детаљне регулације (детаљна разрада Просторног плана), у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи;
2. **Индијектно**, спровођењем превентивних мера заштите и ограничења у погледу коришћења земљишта у заштитном појасу гасовода (појасу контролисане изградње) у планским документима јединица локалне самоуправе.
3. **Разрадом Просторног плана**, посебним документима просторног и урбанистичког планирања у случају да део планираног гасоводног система у делу основне трасе и одвојака не располаже одговарајућим просторним и техничком документацијом на нивоу идејног решења.

Израдом урбанистичког пројекта (према члану 60. став 2. Закона о планирању и изградњи) у случају када у даљем поступку израде техничке документације или у току извођења радова (услед непредвиђених инжњерско геолошких и других околности) потребно одступање трасе гасовода изван извођачког појаса без нарушавања границе обухвата Просторног плана.

Директно и индијектно спровођење подразумева да ће Просторни план представљати плански оквир за издавање локацијских услова за изградњу гасовода, објекта у функцији гасовода и пратеће инфраструктуре, и то:

- Линијског дела гасоводног система од ГРЧ „Рудине“, на Златибору (КО Чајетина), која је део разводног гасовода РГ 08-19 Севојно – Златибор, преко ГМРС „Рутоши“ до планираних

одвојака ка Прибоју, Новој Вароши и Пријеполу. Као и линијског дела гасоводног система од ГРЧ „Глоговик“ који је део разводног гасовода РГ 09-04/2 Александровац – Копаоник – Нови Пазар - Тутин до ГМРС у Сјеници, за потребе снабдевања становништва, туристичких капацитета и привреде у непосредном окружењу гасоводног система;

- Објеката који су саставни делови разводног гасовода: Блок станице (БС), Отпремно прихватне чистачке станице (ОПЧС), Главних мерно-регулационих станица (ГМРС) и Главних разводних чворова (ГРЧ);
- Система катодне заштите линијског дела гасовода;
- Уређаја и опреме за потребе даљинског надзора и управљања;
- Електроенергетске инсталације и водове за потребе прикључења на локалну електроенергетску мрежу;
- Приступних/прилазних путева и прикључака на јавне путеве.

Просторни план ће представљати основ за утврђивање јавног интереса за експропријацију, односно административни пренос непокретности и непотпуну експропријацију непокретности установљењем привремене или трајне службености. Непотпуном експропријацијом ће се обезбедити простор за постављање линијског дела гасовода, дела пратећих инсталација која се постављају подземно и дела надземних електроенергетских водова (далеководна), за које по Закону о експропријацији („Службени гласник РС”, број 53/95, „Службени лист СРЈ”, број 23/01 - одлука СУС и „Службени гласник РС”, бр. 20/09 и 55/13 - одлука УС, 106/16-Аут. тумачење) није прописана обавеза формирања посебне грађевинске парцеле. Осим ограничења права својине у смислу начина газдовања, непотпуном експропријацијом се не мења власништво над обухваћеном непокретностима. Потпуном експропријацијом, односно административним преносом непокретности обезбедиће се простор за формирање грађевинских парцела објеката који су саставни делови разводног гасовода и грађевинских парцела приступних/прилазних путева. Потпуном експропријацијом се мења постојећа намена и власништво над обухваћеном непокретностима. Решењем о утврђивању јавног интереса, одредиће се корисник експропријације, односно административног преноса непокретности и непотпуне експропријације обухваћених непокретности.

У појасу контролисане изградње (заштитног појаса гасовода) који ће се утврдити овим просторним планом, примењиваће се важећи плански документи (просторни планови подручја посебне намене, просторни планови јединица локалне самоуправе, урбанистички планови и други документи просторног и урбанистичког планирања) у деловима који нису у супротности са режимом коришћења и уређења тог појаса. У делу обухвата плана ван појаса контролисане градње примењиваће се важећи плански документи.

Просторним планом предвидеће се фазна имплементација Просторног плана. Фазе имплементације Просторног плана могу се спроводити по етапама, у зависности од динамике решавања имовинско правних односа и степена готовости техничке документације.

Спровођењем Просторног плана и изградњом разводних гасовода са планираним одвојцима за гасификацију југозападне Србије, очекују се следећи ефекти уређења и коришћења простора:

- обезбеђење простора за етапну изградњу разводног гасовода, унапређење доступности и поуздано снабдевање еколошким енергентом у наредном периоду;
- унапређење територијалног потенцијала и јачање конкурентности и инвестиционе привлачности подручја;
- установљавање зоне заштите и успостављање одговарајућих режима коришћења простора у обухвату зоне заштите разводног гасовода, са циљем спречавања негативних утицаја на окружење и могућих последица акцидената на систему;
- обезбеђење функционалности и омогућавање планског развоја других инфраструктурних система и стварање услова за брже активирање привредног развоја; и

- утврђивање правила уређења и правила грађења у обухвату коридора разводног гасовода, која обезбеђују извођење пројекта уз максимално смањење негативних утицаја и ризика на подручју коридора и зони његовог утицаја;

Прилог: карта „Посебна намена простора“ у размери 1:100.000.

Институт за архитектуру и урбанизам Србије (ИАУС)

Директор:

др Саша Милијић, научни саветник

